

RETSEPTIKOGUM AVP KOV KASUTUSELEVÕTUKS

Avatud valitsemise partnerlus kohalikele omavalitsustele ehk lühidalt AVP KOV on platvorm, mida kasutades on võimalik kavandada konkreetseid tegevusi avaliku võimu ja kogukonna koostöö paremaks laabumiseks. Ülesanne ei pruugi olla kergete killast ja ette võib tulla takistusi. Alljärgnevalt mõned nipid, kuidas neid ületada ja hea avatud valitsemise tegevuskavani jõuda.

KONTAKTI SAAMISE FAASIS

Kui omavalitsuse esindajad ei leia vabaühendusi/aktiivseid kodanikke üles:

- teatage soovist teha vabaühendustega avatud valitsemise nimel koostööd oma kodulehe, kohaliku ajalehe ja muude sisse töötatud kanalite kaudu, avaldades AVP KOV põhimõtted ja kirjeldades ühendustelt oodatavat panust ja koostöö kaugemat eesmärki (muuta kohaliku elu korraldamine avatumaks, läbipaistvamaks jne);
- uurige teadaolevatelt vabaühendustelt, keda temaatika võiks huvitada, küsige nende kontakte ja saatke vastav pöördumine. Ei maksa karta, et liiga paljud kutsutud saavad, pigem on hea, kui teave avatud valitsemise püüdlustest levib ka nende ühendusteni, kes pole otseselt kaasalöömises huvitatud.
- Tunnete oma kogukondi kõige paremini – kui selle liikmed ootavad ametliku kirja asemel pigem otsesemat kontakti, rääkige nendega. Põhjendage miks soovite teha koostööd, kuidas nemad saavad osaleda ning milliseid samme neilt ootate.

Kui omavalitsuse ja aktiivsete elanike vahel on usalduskonflikt:

- tasub mitte laskuda konspiratsiooniteooriatesse, vaid katsetada uusi kohtumispaiku, arutelude vahendajaid, väljastpoolt esinejaid vaidlusel teemal, pidada avatud koosolekuid usalduse taastamiseks/saavutamiseks (nt külaseltsi regulaarsele koosolekule kutsuda vallaesindajad või vallavolikogu istungile aktiivsed elanikud. Jah, volikogu istungid on küll avalikud, kuid hoopis teine tunne on kui kutsutakse);
- otsige või pidage meeles ühist eesmärki ja sõnastage seda igal kohtumisel: koos tahate kohaliku elu korraldust avatumaks ja kaasavamaks muuta; lähtuvalt ühisest eesmärgist jagage ülesandeid ja leppige kokku edasises koostöös.

Kui vabaühendused ei huvitu koostööst:

- omavalitsusel tasub välja tuua kasu, mis koostööst sünnib: pikaajaline strateegiline partnerlus vabaühenduste ja omavalitsuse vahel, otsused, mis arvestavad kohalike elanike vajaduste ja huvidega, üheskoos kohaliku elukorralduse avatumaks muutmise konkreetsete tegevuste kaudu jne;
- avaldage kohtumistest kokkuvõtteid ja korrake üleskutset tegevuskava koostamisele ja elluviimisele käed külge panna, siis saavad huvitatud vabaühendused ka hiljem liituda.

Kui vabaühendused soovivad kaasa lüüa, aga omavalitsus mitte:

- avaldage oma kodulehel (või muus infokanal) infot AVP KOV kohta koos oodatavate tulemuste ja algatusega seotud inimeste kontaktidega;
- kutsuge omavalitsuse esindajad oma üritustele või mõnes teises omavalitsuses toimuvale avatud valitsemisega seonduvale arupidamisele/seminarile, et niimoodi tutvustada algatust, näidata millist kasu koostööst sünnib ning tõestada selles kaasalöömise olulisust ja vajalikkust;
- kutsuge kohalikud poliitikud aruteludele, kuidas üheskoos elukorraldust paremaks muuta. Tooge välja konkreetset murekohad, mis valitsemises parandamist vajavad. Viidake AVP KOV-ile kui üle-eestilisele algatusele, mille abil saab võimu ja kogukonna koostööd süvendada. Rõhutage, et tulemuste saavutamine on võimu vastutada, sest hiljemalt järgmistel valimistel tuleb edusammudest aru anda. Tasub meelde tuletada ka kodanikuaktiivsuse olulisust, sest ilma selleta ei saa olla tõelist kohaliku **omavalitsust**.

TEGEVUSKAVA KOOSTAMISE FAASIS

Kuidas üheskoos saada tegevuskavasse need kõige olulisemad teemad ja tegevused?

- Tegevuskava koostamise kohta tasub levitada infot eri sihtrühmadele neile sobival viisil. Kohtumistel küsige, mis praeguses kohaliku võimu ja kogukonna koostöös vajab parandamist ja kuidas seda teha. Kõike häid ettepanekuid korruga ellu viia võib osutada keeruliseks, seepärast tuleks ühiselt kokku leppida kõige olulisemad teemad, millega lähiaastatel tegeleda. Mõne hea algatuse võiks kohe proovida ellu viia.
- Oluline on juba varakult kokku leppida, kes koondab kõlanud ideed ühtseks tegevuskavaks ja kuidas hakkab toimuma selle elluviimine. Kõige mõjusam on, kui initsiatiivi võtab kohaliku võimu tasemel sõnaõigust omav poliitik, aga tegevuskava ettevalmistamise võib usaldada ka kogukonnaga koostöö eest vastutavale ametnikule. Kindlasti peab tegevuskava vormistamisel olema kaasas ka mõni aktiivne kogukonna esindaja, et hilisemate arusaamatuste vältimiseks kõik kokkulepitu kirja saaks.
- Jätke tegevuskava koostamise protsessist jälg maha: läbipaistvuse tagamiseks vormistage kohtumiste protokollid nii, et oleks näha põhjendus, kuidas mingi otsuseni jõuti (kõlanud poolt- ja vastuargumendid, arutelukäik ning otsus). Mõelge tegevuskava koostamisele ja elluviimisele kui eeskujulikule protsessile, mida saab ka teiste oluliste arengukavade, strateegiate või oluliste otsuste tegemisele üle kanda.
- Pidage meeles, et tegevuskava ise ka on avalik dokument, mille koostamise protsess ja tulemus peaks kajastuma omavalitsuse veebilehel/FB lehel. Ka vabaühendused on kutsutud tegevuskava koostamise ja valminud kokkuleppe kohta oma võrgustikus infot levitama.

Kuidas tagada tegevuskava hilisem elluviimine?

- Koostage tegevuskava selles vaimus, et tegevuste kavandamisel saaksid kokku lepitud ka nende elluviijad ja vajalikud ressursid. Tegevuste elluviijateks võivad sõltuvalt nende iseloomust olla nii kohalik võim kui ka vabaühendused. Jagage vastutust, sest kõike ei pea omavalitsus tegema!
- Leppige juba tegevuskava koostamise käigus kokku edasine koostöömehhanism planeeritud tegevuste elluviimise jälgimiseks ja vajadusel tegevuskava muutmiseks või täiendamiseks. Kõige parem on sisse seada teatud sagedusega toimuvad regulaarsed kohtumised. Kindlasti on vaja mõelda ka avalikkuse informeerimisele uutest koostöövõimalustest kohaliku elu korraldamisel, sest see ongi avatud valitsemise eesmärk.

TEGEVUSKAVA ELLUVIIMISE FAASIS

Kuidas avatult ja järjepidevalt tegevuskava ellu viia?

- Järgige tegevuskava koostamise käigus kokkulepitud tööjaotust ning korraldage regulaarseid kohtumisi, et tegevuskava täitmise käigul silm peal hoida ja vajadusel plaane korrigeerida. Probleemide ennetamiseks on kõige parem meetod aus ja avameelne suhtlemine. Ebaõnnestumisi tasub kõigi asjaosalistega analüüsida ning vigadest õppida. Katse-eksituse meetod on vägagi aktsepteeritud!
- Hoidke avatud valitsemise eesmärk ja kavandatud tegevused pidevalt päevakorras. Avaldage infot kõigi otsuste ja sündmuste kohta nii omavalitsuse kui ühenduste veebilehtedel ja sotsiaalvõrgustikes. Nii saavad ka senised kõrvaltvaatajad protsessist teada ja huvilised liituda.
- Ärge hoidke häid mõtteid ja kogemusi vaid endale. Levitage neid väljapoole oma administratiivpiire ning samal ajal „näpake“ julgesti ka teiste omavalitsuste häid ideid ja ettevõtmisi. Hea võimalus selleks on liitumine AVP KOV võrgustikuga saates e-kirja Kristina Reinsalule (kristina@ega.ee)

Aeg on anda mõistele KOHALIK OMAVALITSUS selle tõeline sisu – need on kohalikud kogukonnad, kes avaliku võimu kaasabil oma elu ise korraldavad. Olge teenäitajate hulgas!